

MNOGO SLOVENSKE IN HRVATSKE RUDARJEV JE MED ŽRTVAMI

Medialna poročila naših čitateljev iz razdejanega West Frankforta. Slovenka je umrla za poškodbami. Mnogi drugi so v bolnišnici težko ranjeni. Otroci med žrtvami. Naši rudarji so težko prizadeti. Vrtinec jim je odnesel hiše in uničil drugo imetje. Natančno število ponesrečenih še ni znano.

(Izvirna poročila Prosveti.)

West Frankfort, Ill., 20. marca. — Do danes, 20. marca, je bilo mrtvih v naši naselbini. Žrtve se vedno umirajo. Mnogo trupa je še pod razvalinami.

Prva žrtev med nami je Franciska Mekota, članica našega društva št. 313. Umrla je za poškodbami dne 20. marca. Pokojnica je bila stara 24 let, doma iz Poljske pri Otočcu na Slovenskem. Članica Helena Kočvar in Anton Lekše sta v bolnišnici v zelo slabem stanju.

Natančno se še danes ne ve, koliko članov in rojakov je prizadetih. Vstop v dvorano, kjer so ranjeni, je zabranjen. Prizadetih je dosti Slovencev in Hrvatov. Nekaj je mrtvih in več ranjenih.

Zdravniki in bolniške strežnice so prihiteli iz vseh krajev, da pomagajo ubogim žrtvam. — Fr. Klan, poročevalec.

West Frankfort, Ill., 20. marca. — Posledice strašnega tornada, ki je prihrumel nad nas v sredo popoldne, so: okrog 114 mrtvih, čez 300 ranjenih in vse mesto je v razvalinah.

Ko je prišel vrtinec, je bila temna kakor o polnoči. Moji trije otroci so bili v šoli. Moja žena je bila sama doma. Ravno je hotela iti sosedu, ko je prišel tornado.

Hiša je odprla vrata v basement in jo vrzel noter. Ko se je zagnala, ni bilo več hiše nad njo. Vihar je odnesel vse. Hiša je bila razbita mrs. Frances Tekavec, lastnica živi v Akronu, O. Okrog 400 hiš je razdejanih.

Moja žena Helena je vasa obkolena; ne vem, če bo živela ali ne. Mojemu bratu Antonu je roko naparalo, katero so mu zažigali. Ko je ženo pograbil vihar, je imela otroka v naročju. Otroka je vrlo 300 metrov daleč in mu skomlilo hrbtenico. Najbrž umre.

Soproga Martina Mlekuža ima zlomljeno polomljena.

Moj brat je izgubil dve hiši, avtomobil in vso obleko.

Prizadetih je še nekaj Slovencev, toda ne vem imen, ker se nisem dolgo časa tukaj. Nesreča je zadelo mnogo več Hrvatov.

Slika v začasnih bolnišnicah je strašna. Tam leže očetje in matere brez otrok in druge žopet otroci brez staršev. Po katastrofi so se pojavile človeške ličine med razvalinami. Že prvi večer so milicijarji ubili tri mladike, ki so hoteli ropati mrlice. Tukaj je vse polno vojaštva, ki pazi na red in brez dovoljenja ne pusti nikogar blizu.

Pozdravljam rojake v Red Lodge, Montani. — Frank Kočvar.

26 MRTVIH RUDARJEV PRINESLI IZ JAME.

Štiri osebe so aretirane v zvezi z eksplozijo.

Fairmont, W. Va. — Trupla 26 rudarjev, ki so izgubili življenje 17. marca vled eksplozije plinov v premogokopu No. 41, so prinesli na površje do ponedeljka. Pod zemljo je še osem trupel.

Državna policija je aretirala štiri osebe, ki so baje povzročile razstrelbo. Med temi je tudi rudar Charles Groves, ki je prej delal v prizadetem rovu.

UMOR IN SAMOMOR.

Patterson, N. J. — Robert Noon, star trideset let, je ustrelil 23-letno Katarino Dempseyjevo, ko sedela z detetom v avtu. Po izvršenem zločinu je ustrelil sebe. Kroglja je oprasnila tudi dete po nogi.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Slovenski in hrvatski rudarji med žrtvami tornada v južnem Illinoisu.

Epidemične bolezni ogrožajo razdejane naselbine v tornadni coni.

Tornada ni mogoče in tudi ni vredno napovedati, pravijo zvedenci.

Nove iznajdbe koristijo le kapitalistom.

Farmarji se bodo morda zdaj zdramili.

Bryan prodaja zemljo v Floridi.

Po svetu.

Francozi zahtevajo, da liga narodov intervenira na otoku Haiti, ki je okupiran od Američanov.

Liga narodov se zanima za turško mobilizacijo.

Verski nemiri in izgredi v Mehiki.

Anglija zopet terjaja Francijo za dolgove.

Nova kriza ogroža razdejana mesta

Tornadna cona je v nevarnosti kužnih bolezni. Apel za novo pomoč. Prispevki dosegli milijon dolarjev. Ranjence vozi v Chicago in druga mesta. Število mrtvih je zdaj 810.

Chicago, Ill., 23. marca — Radio je zopet klical na pomoč nesrečnim ljudem, ki so ostali živi v krajih, preko katerih je drvel tornado zadnji teden. Potrebna je večja zdravniška pomoč, kajti nesrečne naselbine, ki leže v razvalinah, so v nevarnosti nalezljivih bolezni. Sanitarne razmere so v kaosu, nakupljena nesnaga v razvalinah je pričela širiti smrad in kužiti vodo.

Nalezljive bolezni, kot je legar in druge, so neizogibne, če ne pride dovolj zdravnikov in sredstev za razkuževanje vode in provizoričnih bivališč ter bolnišnic.

Akcija za obvarovanje ranjenec v siromakov, ki so brez strehe, je že v teku. Iz Chicago je večer odpotovalo okrog sto zdravnikov in postrežnic v južni Illinois. Odšlo je tudi več vagonov klorina in drugih preparacij za razkuževanje. Vodstvo reševalnega oddelka je sklenilo poslati kolikor mogoče več ranjenec v bližnja mesta, kajti provizorične bolnišnice v tornadni coni so preveč natičene. Dva vlaka ranjenecov sta že prišla v Chicago. Največ je otrok z zdrobljenimi udji in nastanili so jih v okrajni bolnišnici. Druge ranjence odvažajo v St. Louis in sosednja mesta.

Čikaški odbor pomožne akcije naznanja, da je do nedelje prišlo čez milijon dolarjev prispevkov za nesrečne kraje. Čikaška kvota znaša pol milijona in dosežena bo v par dneh.

Pokopavanje mrlic se nadaljuje. V nedeljo je bilo pokopanih več sto žrtev. Cel dan so delavci kopali grobove po vseh naselbinah. V De Sotu so izkopali 50 novih grobov. Cele družine so pokopane. Člani ene družine so navadno pokopani skupaj. V en grob so položili mater z dvema otrokoma. Scene na pokopališčih so pretresljive.

Mnoge žrtve se še vedno pogrešajo. Zalostno je gledati mlahe otroke, ki se lažijo med razvalinami in iščejo očeta in mater, zraven pa stariši iščejo izgubljene po pretresljive.

Tornadi spravljajo znanstvenike v zadrego

Težko je napovedati tornado vnaprej, ker ne bi nič koristilo. — Razlika med tornadom in ciklonom.

Washington, D. C. — C. L. Mitchell, vremenski ekspert in uradni napovedovalec vremena na tujakšnem zveznem vremenskem biroju, je te dni priznal, da vremenslovska veda še ni v stanju vnaprej napovedati tornada, najsmrtonosnejše in najškodljivše splošno nature.

"Nemogoče je povedati, kje se bo tornado začel in kam drži njegova pot", je rekel Mitchell. "Na edin način bi bilo približno mogoče, če bi bil opazovalec v zraku in sicer natanko na točki, kjer se ima tornado pojaviti. Druge poti ni."

Mitchell pa sploh ni za to, da bi se tornadi napovedovali, čeprav bi bilo mogoče vedeti vnaprej, kdaj pridejo. "Ako bi vremenski biro napovedal tornado, bi nedvomno zavladala nepopolna panika v dotičnih krajih; ljudje bi bežali na vse strani, bili bi izgredi in mnogi bi umrli za srčno kapjo — navsezadnje bi nas pa napoved morda goljufala. In četudi bi za gotovo vedeli, da pride vihar, bi napoved nič ne pomagala, ker človek je brez moči, da bi preprečil katastrofo te vrste."

Kaj je razlike med tornadom in ciklonom? Mnogi mislijo, da sta tornado in ciklon enoisto, pa ni res. Vremenski biro pojasnjuje, da tornado je pokončen oblak, ki je malokdaj širši od tisoč čevljev spodaj in ta oblak se vrtil s hitrostjo 150 do 200 milj na uro. Najrajši se pojavi v krajih, kjer je veliko gibanje vetrov in kjer prideča vsek čas v vročo toplino in mrzla temperatura. In to se navadno vrši v okolišju Missisipijske doline, kjer divjajo vetrovi od vseh strani in kjer je posebno meseca marca večkrat visoka temperatura pri tleh in nizka eno miljo v zraku.

Ciklon je vihar, ki zavzema široke pokrajine in meri večasi stotine milj v diametru. Tak vihar se pojavi večkrat preko Združenih držav, kadar naglo pada temperatura v toplem vremenu. Tornado lahko spremlja ciklon, če je ciklon v kraju, kjer so tornadi doma in če je, kaj je glavno, ciklon nastal v tornadni sezoni, to je zgodaj na spomlad.

LADIJA NALOŽENA S SLADKORJEM SE JE POGREZNILA.

Philadelphia, Pa. — V gosti megli sta skupaj trčila ameriški parnik "Ardmore" za prevažanje petroleja in švedski parnik "Thyra", ki je prihajal iz kubanske luke naložen sladkorjem. Švedski parnik se je pognesnil v tridesetih minutah. Moštvo se je rešilo in norveški parnik "Facco" je pripeljal moštvo v Philadelphijo.

Nesreča se je zgodila pet in štirideset milj od kopnega.

ZALOSTNA USODA LOVCA.

Seward, Alaska. — Gust Peterson, lovec, je ustrelil svojih pet psov in sebe. Drama se je odigrala v njegovi koči blizu port Mollerja dne 19. januarja. Zapustil je dnevnik, v katerem pripoveduje, da si je zlomil nogo in da se v takem stanju ne more sam prehraniti čez zimo. Vest o dogodku je sem prinesel George M. Bertoux, trgovec s kožuhovi.

Stavka na Grškem se razširja.

Atene, 23. marca. — Tiskarski delavci so zastavkali iz simpatij do stavkajočih železničarjev. Vsi dnevniki v Atenah so prenehali izhajati.

otroke. Sirot, ki so ostale brez staršev, je na stotine. Izdan je bil apel na usmiljene ljudi, ki bi hočejo vzeti otroke za svoje.

Po zadnjem poročilu je 810 mrtvih in 2999 ranjenih.

NOVE IZNAJDBE KORISTJO LE MAGNATOM

NJIM PRINAŠAJO VELIKE DOBIČKE.

Delavcem pa brezposelnost.

Manchester, N. H. — Amoskeag Manufacturing kompanija ima velike dobičke, ker je v svoji tekstilni tovarni postavila najnovejše stroje. To dejstvo se je izvedelo, ko je Arthur P. Roberts, superintendent v tovarni, govoril pred legislativnim delavskim odsekom v Connecticutu. Roberts je argumentiral proti predlogi, ki se nanaša na denarne globe, s katerimi podjetniki osrečujejo delavce, ako je stroj skazil tkanino.

Delavci v tekstilnih tovarnah se pritožujejo proti metodam, ki so v modi v tekstilnih tovarnah za kaznovanje delavcev z denarnimi globami. Kompanijski nadzorniki dostikrat utrgajo mezdo za veliko več jardov, kot jih je v resnici pokvarjenih. Roberts je pojasnjeval pred delavskim odsekom, da je denarna globa znašala eno desetinko odstotka pri mesali \$9,300, ki je bila izplačana v dveh mesecih. Po starem sistemu je tkalec delal pri dvanajstih stavtah. Mezda je znašala za dva meseca \$14,000, za denarne globe se je pa odtegnilo tri desetinke odstotka.

Po novem sistemu prihrani družba akoraj pet tisoč dolarjev na mesdi v dveh mesecih. Vsek tkalec pa dela pri 24 urah mesto pri dvanajstih. Iz tega sledi, da delavci še enkrat več producirajo s novimi stroji, pa jemajo pa za eno tretjino manj mezde.

Superintendent tudi ni pojasnil, kdaj bodo pričeli tisti delavci delati, ki so zdaj odveč zaradi novih strojev. Tako je v sodanjem gospodarstvenem sistemu.

Narodni katoličani v Mehiki zopet zmagali

Vlada jim je dala največje cerkev v republiki. Novi izgredi valed razkola.

Mexico City, 23. marca. — Narodni ali razkolni katoličani, ki so se ločili od Rima, so izvojevali novo zmago. Vlada jim je dala katedralo Santa Teresa, največjo cerkev v Mehiki, ki stoji v središču glavnega mesta.

Iz raznih krajev republike prihajajo vesti o novih izgredih med katoličani in razkolniki. V Aguascalientesu je bil aretiran rimokatoliški duhoven, ki je vodil skupino demonstrantov po ulicah.

MALENKOSTEN VZROK — TODA VELIK UČINEK.

Indiana Harbor, Ind. — Dayle Balle in Jose Marquis sta se sprla zaradi neke žene. V prepiru je Balle potegnil samokres in ustrelil Marquisa. Victor Marquis je hotel maščevati svojega brata in je sunil Ballea z nožem. Prizadaj mu je težko poškodbo. Toda Balle je ustrelil še enkrat in je pogodil Victorja v ledje, preden so umirajočega odpeljali v bolnišnico.

BANKIRJI DOBE SE EN DNEVNİK.

Odslej jih bodo imeli pet v New Yorku.

New York, N. Y. — Tednik "American Banker" se spremeni v dnevnik. New York, glavno mesto ameriških financ, bo sedaj imelo pet dnevnikov, ki bodo prinašali izključno vesti, ki zanimajo le finančni svet. Bankirji se zavedajo, da je dobro organizirano dnevno časopisje njih najboljše orožje. Ni čudo, da gre pšenica za bankirje v klasje.

Francozi zahtevajo preiskavo ameriške okupacije Haitija

Francoška organizacija urgira Herriota, naj spravi zadevo pred ligo narodov.

Pariz, 23. marca. — Francoška organizacija "Liga za človeške pravice" — ena najmočnejših političnih organizacij v Franciji, h kateri spada Herriot in 75 odstotkov poslancev in senatorjev — je sprejela in predložila Herriotovi vladi resolucijo, v kateri zahteva, da liga narodov uvede preiskavo glede ameriške okupacije otoka Haitija.

Ako se vlada odzove zahtevi, tedaj lahko pride zadeva v razpravo na prihodnji seji sveta lige narodov, ki se vrši v prihodnjem juniju. Tajništvo lige mora v tem slučaju obvestiti vlado Združenih držav o stvari in jo povabiti, naj pošlje ameriškega zastopnika na dotično sejo.

Haitiška otoška republika je članica lige in njen delegat je na prvem liginem zboru leta 1920. predlagal, da liga intervenira v prid ameriške izpraznitve otoka. Zavezniki, ki so se bali zamere v Washingtonu, niso takrat storili ničesar glede te stvari. Vsekakor bo liga tudi zdaj držala roke proč od tega vprašanja, ker se ne bo hotela zameriti svojemu mogočnemu upniku.

Liga narodov se zanima za Turke

Angleži področni Zenevo bejot se, da je mobilizacija turške armade naperjena proti Mosuliu.

Zeneva, 23. marca. — Vodstvo lige narodov je v skrbeh radi mobiliziranja turške armade. Kakor kažejo informacije, je turška vlada sklenila mobilizirati 200,000 mož še to spomlad. To je veliko več kot pa je šlela Kemalova armada takrat, ko so Turki zapodili Grke iz Male Azije.

Ligini funkcionarji priznava, da se Anglija najbolj zanima za vojaško gibanje v Turčiji. Angleži ne verjamejo, da je Kemalova armada vstajala za politične vstaje v Kurdistanu. Vstaja je takorekoč še udušena, in če tudi ni, 80,000 mož bi zadostovalo za ugnanje Kurdiv. Angleži pravijo, da je Kemalova vlada izkoristila vstajo za splošno mobilizacijo v svrhu, da vpliva na mosulsko razmejitevno komisijo, katere je zdaj na delu v Mosuliu in ima poročati svetu lige narodov v prihodnjem juniju. Angleži tudi sumničijo turško vlado, da je v zvezi z rebelnimi Arabci, ki vodijo civilno vojno proti arabskemu kralju Husseinu, kateri je orodje Anglije.

STO LET STAREGA BRATA ISČE.

Spaskill, N. Y. — Thomas Allen, ki je star 98 let, je pred kratkim našel svojo sestro Elizabeth, staro 102 leti, katero je iskal 50 let. Zdaj pravi, da mora še poiskati svojega brata Jamesa, ki je star 103 leta in katerega že ni videl 60 let. Thomas je prepričan, da brat še živi.

KOMPANIJA JE ODNEHALA S PRIGANJASTVOM.

Stavka je bila takoj preklicana.

Central Falls, R. I. — Stavka tkačev in delavcev, ki popravljajo stavbe, je preklicana v tovarni Klotz Throwing kompanije. Ker je družba odpravila tri delavnike v enem dnevu brez časa za obedo. Družba je zopet uvedla dva delavnika in dovolila čas za obed. Stavka jo je spametovala, ako je lok preveč napet, da struna poči.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo nestalno in hladno. Severni veter. Bolnice izide ob 5:47, zaide ob 6:06.

FARMARJI ZDAJ LANKO ODPADE MRENA

IGRAJČKANJE S PŠENIČNO CENO JIH MORA SPAMETOVATI.

Od srede januarja je padla pšenica cena za 55 centov pri bušlju.

Chicago, Ill. — Farmarji se lahko zdaj zbuje in spoznajo, s kakšno vado so jih lovili v volilni kampanji. Prosperita za vse, ako bo Coolidge izvoljen predsednikom so naglašali veliki dnevniki in profesionalni političarji. Cena pri bušlju pšenice je padla v treh dneh za 25 in pol centa. Nekako sredi januarja je dosegla najvišjo ceno in od takrat je padla cena za 55 centov.

Vsak človek, ki ne srei za norišnico, se lahko iz pšenice kviško in padanja cene za pšenico nauči, da trg ni bil normalen in da trg ni zahteval pšenice cene navzgor. Visoka cena je bila ustvarjena na umeten način. Pričela je hitro padati, ko se ni dala več obdržati. Vsa stvar je bila prirejena, da se farmarji in delavci ne združijo in porazijo pri novembrskih volitvah stare garde in burbonceve.

Kdor se je zanimal, kaj poročajo dnevniki o pšenici, je najprej čital, da je Rusija imela slabo letino. Kasneje je bral, da Rusija kupuje velike množine pšenice. Imenovani so bili tudi drugi veliki tujesemski kupci. Ako je šel čitatelj dalje in se je prepračil, koliko je bilo pšenice v resnici izvošene v tujezemstvo, se je kmalu prepračil, da je vse skupaj navadna farsarija.

Da farmarji spoznajo, kakšno potene so bile isigrane, da se je preprečilo združenje farmarjev in delavcev, naj čitajo suha dejstva, ki jih je sporočil te dni poljedelski department.

Poljedelski department pravi, ako se odbije vsa pšenica za domačo uporabo — prehranitev ljudstva in živinsko krmo, seme itd. in se dovoli za izvoz preostane še eden in petdeset milijonov bušljev pšenice. Dalje povdarja department, da sta Avstralijska in Argentina postavili v prvih osmih tednih leta 1925 petdeset odstotkov več pšenice na svetovni trg kot pred enim letom. Zaloge komercialne pšenice je znašala dne 1. februarja 1925 tri sto pet in sedemdeset milijonov bušljev. To je največja zaloga po vojni razen lanskega leta. V jeseni leta 1924 so posejali tri odstotke več polja z osmimo.

Iz tega lahko farmarji spoznajo, kaj jim bodo letos v jeseni ponudili za pšenico.

Cena kruhu seveda ni padla. Krušni trust ima pod kontrolo položaj in ljudstvo mora plačevati take cene za kruh, kot jih narekuje trust.

VOLKOVI VPADAJO V ILLINOIS.

Quincy, Ill. — Volkovi so pričeli razsajati v tujakšnji okolici in so povzročili farmarjem veliko škodo na živini. Volkovi so se priključili v Misaurijsko, ker so jih ondotni farmarji lovili in preganjali. Pozimi so na ledu prekopali reko Mississippi.

Francoški klerikalci rogovili.

Pariz, 23. marca. — Narodna katoliška zveza je včeraj priredila dvoje demonstracije v Verdunu in Le Mansu. V obeh krajih je bila sprejeta resolucija, ki zahteva obdržanje poslanstva v Vatikanu in odpravo zakona proti katoliškim šolam v Alsaciji-Loreni.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Marec 31-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

RADIČ NI VEČ REPUBLIKANEC IN REVOLUCIONAR!

Postal je pohleven monarhist in bo zbral ponižno iz roke kronanega vladarja!

Šest let so Radič, slovenski in hrvatski klerikalci vlekli slovensko in hrvatsko ljudstvo za nos, preden so prišli s pravo barvo na dan. Šest let je vzelo najgrše in najostudnejše demagogije, da so Radič, slovenski in hrvatski klerikalci vrgli krinko raz obraz in se pokazali v svoji pravi podobi, ki je bila klerikalna in monarhistična pred vojno in po vojni. Šest let so upali, da nad Hrvati in Slovenci zavladajo zopet Habsburgovci. V tem času so nastopali v vlogi največjih revolucionarjev, da dosežejo svoj cilj. Radič si je v zadnjem času celo nadel boljševiski klobuk, da dokaže, da so slovenski in hrvatski klerikalci pravi revolucionarji, ki se bojujejo za pravice slovenskega ljudstva. V tem času so spoznali, da se katoliški Habsburgovci ne vrnejo več na avstrijski prestol in tudi več ne zavladajo slovenskemu in hrvatskemu ljudstvu. In tako je Radič s svojimi slovenskimi in hrvatskimi podporniki zaprosil milosti v Belgradu, češ, da so monarhisti. Kakor je Peter zatajil Krista, tako so Radič in njegovi podporniki zatajili slovenske in hrvatske kmete. Radičev parlamentarni klub se bo odslej naprej imenoval "hrvatski kmetijski klub", besedo "republikanski" so demagogi črtali, ker je postala zanje nepotrebna.

Radič in njegovi demagogični podporniki so zavajanje jugoslovanskega delovnega ljudstva celo prenesli v Ameriko. V Jugoslaviji so se pogajali, da prestopijo v monarhistični tabor, v Ameriki so pa potegnili delavsko stranko, da prireja protestne shode proti Pašičevemu terorizmu. V Jugoslaviji so se pogajali s tistimi, o katerih so poročali v Ameriko, da jih preganjajo in terorizirajo. Doma so izdajali interese slovenskega in hrvatskega delovnega ljudstva, pred ameriškim delavstvom so se pa hlinili kot mučeniki za ljudsko stvar. Igrali so dvojno vlogo. Za kulisami so sklepali politične kравje kupčije in izdajali hrvatsko in slovensko delovno ljudstvo. Pljuvali so na načela, o katerih so v javnosti trdili, da so jim sveta. Odigrala se je najgrša in najumazanejša demagogija, najbolj infamno izdajstvo interesov delavnega ljudstva, ki ga pozna zgodovina, kar potrdijo vesti iz Jugoslavije.

Te vesti iz Jugoslavije pripovedujejo:

Dne 4. marca t. l. se je na seji hrvatske zakonodaje v pričo petdeset poslancev pod predsedništvom Karlo Kovačiča po obširnem govoru poslanca Pavle Radiča in v sporazumu še zaprtega Radiča izvršila odpoved Radičeve stranke republiki in priznanje monarhije. Poslanci Radičeve stranke pojdejo takoj v parlament. Pričakuje se, da vlada takoj izpusti zaprte poslance Radičeve stranke. Radičev parlamentarni klub se bo odslej imenoval hrvatski kmetijski klub, beseda republikanski se je črtala. Radičevčanci, klerikalci (to je slovenski politični klerikalni demagogi), Davidovičevi demokrati in Spahovi muslimani (mohamedanci) so izdelali skupen program, ki ga predlože kralju v potrdilo:

1. Vidovdanska ustava se prizna kot temelj za nadaljno delo in sporazum. 2. Oblika se izvrši po angleškem vzorcu. 3. Razdelitev države se izvede v smislu angleške samouprave. 4. Privatna lastnina je podlaga družabnega reda in odgovarja obstoječemu družabnemu pravu in obstoječim družabnim dolžnostim. 5. Občina se smatra za podlago državne porazdelitve, druga samostojna upravna telesa določijo ustava in postave. 6. Revizija ustave se izvrši le z ozirom samoupravnih teles. 7. V bloku zastopane združene stranke ukinejo vse zveze v tujemstvu, v kolikor še postoje.

Poleg tega programa se je pozicija soglasno izrekla za monarhijo, za ustavo, za sedanji družabni red. Radičeva stranka se pa vrhu tega odpove še vsem stikom, ki jih je imela z Moskvo.

Iz tega se lahko jugoslovanski komunisti v Ameriki, ki prirejajo protestne shode proti "belemu terorju", nauče, da so golo orodje demagogov in da so njih voditelji tako kratkovidni, da se dajo imeti za norca od vsakega buržoaznega demagoga, ki ima sladek jezik. Taki ljudje nimajo najmanjših sposobnosti voditi mase delovnega ljudstva, ker vodijo mase delovnega ljudstva, kot služi

namenom klerikalnih monarhističnih demagogov in zagovornikov najhujše reakcije.

Gibanje delovnega ljudstva po končani vojni dokazuje jasno kot beli dan, da je takim voditeljem najmanj zaupati, ki hujskajo delovno ljudstvo z demagogičnimi frazami. V vseh deželah se je pokazalo, da je precejšnji del teh radikalnih demagogov v službi največje reakcije. Na jeziku so sicer radikalni, njih dejanja so pa nazadnjaška in proti vsakemu napredku v človeški družbi.

Klerikalni demagogi v Jugoslaviji, ki so se skrivali pod plaščem Radičevega radikalnega programa in slov. ljudske stranke, to potrdijo.

Klerikalci so zdaj dosegli svoj cilj: Neomejeni gospodarji bodo v občinah hrvatskega in slovenskega ljudstva. Vrgli so zdaj krinko proč od sebe, ker jo več ne potrebujejo. In da so dosegli ta namen, so kovali celo zveze s komunisti in končno so jo izvršili z ortodoksni mohamedanci. Enotna fronta židovske, katoliške, pravoslavne in mohamedanske buržoazije v Jugoslaviji je zdaj ustanovljena in bič izkoriščanja bo pričel padati po jugoslovanskem delovnem ljudstvu ne glede na vero, jezik in spol.

SLIKE IZ NASELBIN

Johnston City, Ill. — Iz ječe okraja Williamsona v Marionu je pobežal dne 24. februarja zvečer Mat Vodišek. Ustrelili je svojo sestro, svojo ženo, doma v kuhinji in pobežal, a roka pravice ga je prišla v Centraliji, Ill., odkoder je bil pripeljan v Marion, Ill. Tu je čakal na sodbo. Veleporota, ki je imela sejo dva tedna pred njegovim pobežanjem, je pristala na smrtno kazen.

Dne 24. februarja zvečer pa so jetniki prekopali zid pri oknu in pobežali na prosto trije. Eden beguncev je bil Litvinec, ki je u bil svojo ženo ter je bil obsojen na do smrti ječo. Mat Vodišek je star 40 let, visok je pet čevljev in šest palcev, tehta okoli 130 funtov. Bil je član društva S. N. P. J. in nemškega društva. Govori slabo angleško in ravno tako slabo nemščino poleg slovenskega. Doma je iz Trbovelj. Rojake bi prosili, da mi sporočijo, ako se kje pojavi in če bi slučajno imeli stroške, sem pripravljen povrniti za trud. — John Slevnik, P. O. Box 871, Johnston City, Ill.

Breezy Hill, Kansas. — Dne 15. marca se je vršila seja v Frontenacu, Kansas, od našega Pogrebnege zavoda. Čez dve leti našega trdega dela in agitacije se bo le uresničilo naše delo, da bo beseda postala meso in kri in da ne bodo privatni kapitalisti nas tako nesramno izkoriščali. Javnosti pokažemo, da smo tudi Slovenci zmorni voditi podjetje. Zdaj imamo vse potrebno urejeno, imamo tudi že inkorporirano v državi Kansas. Ime je "Peoples Furniture and Undertaking Company". Delavci vseh narodnosti imajo priliko postati člani tega podjetja. Naj bo Italijan, Anglež ali Mehican, več nas bo, tem bolj bo uspeh.

Seja je sklenila, da se pooblastijo vsi naši tajniki od Slovenske narodne podporne jednote v Crawford County in Cherokee County, da so naši zastopniki. Imajo naj polno moč prodajati naše delnice. Ena delnica stane \$10.25. Denar pošljejo lahko na našega tajnika, na kar jim on pošlje certifikat. Seja mi je naročila, da razpišem službo za našega pogrebniika. Prednost ima Slovenec, kateri je zmožen tega dela. Znati mora tudi angleški jezik in mora imeti spricevalo, da je pogrebniik.

Ako koga veseli, je tu lepa prilžnost in plača po dogovoru. Razpis stopi v veljavo z dnem, ko je to priobčeno in traja do 18. aprila. Vse ponudbe naj se pošiljajo na tajnika Pogrebnege zavoda. Naslov je: Mr. Anton Rozman, P. O. Frontenac, Box 514, Kansas. Pišete lahko tudi v angleškem jeziku.

Prihodnja seja se bo vršila 19. aprila v Frontenacu, Kansas. Udeležite se, kolikor največ morete, vsaj od vsakega društva par mož, da bomo ukrenili najboljše, kar bomo vedeli in znali. Več glav več ve.

Na svidenje dne 19. aprila v Frontenacu, Kansas! — Jacob Arb, član društva 65.

Popravek.

V dopisu iz Beasmerja v št. 60 bi se moralo glasiti "Slovenske sestre" št. 167 S. N. P. J. in ne "Slovenske sestre" št. 107 S. N. P. J. — Uredništvo.

Agitacije za "Prosveto"

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.)

Collinwood, Ohio. — Zopet se je Pirc obregnil ob Slovensko narodno podporno jednoto in njen zapisnik letne seje glavnega upravnega odbora. Jaz bi se ne oglasil, ali to ne more Collinwood članov pustiti pri miru. Napisal sem že parkrat, naj pusti jednoto pri miru, ali stvar je taka, da Pircu tečejo krokodilove solze, ker tako hitro napredujemo z našo organizacijo.

Pa ne samo Pircu, tudi drugim osebam, klerikalnim odličnjakom je napredek S. N. P. J. strašno zoperna stvar. Dike katoliške jednote zdaj sklicujejo shod, da bodo zopet udrihali po naprednem elementu.

Kaj pomeni beseda "Beauty Parlor", kakor nosi čuden naslov Pircov uredniški članek, ne bom tolmачil. Ni za mujo, da bi razmotrival Pircove budalosti. Pisarjenje nima za napredno mislečega človeka nič koristnega. Zdi se, da je mislil urednik Domoine napraviti nekako satiro, kar pa je hudo ponesrečena reč, da res ne spričuje drugega kakor da je budalo tisti, ki je pisal in hotel druge pokazati v slabi luči.

Zakaj se le toliko spotika nad našo delavsko organizacijo? Če je z njegova organizacija na robu propada in razsula, zato ni treba pisati proti naši jednoti, ki uspešno napreduje. Ampak naj le pišejo, kar se jim poljubi. Ali ni najboljša reklama za našo jednoto ravno dejstvo, da so proti nji nazadnjaški Pirc, Kazimirji in od kraja okoli vsi slovenski župniki. Pa naj še naprej delajo reklamo za nas.

Pircu polagam na srce, naj bo vsaj toliko pravičen, da prične čistiti svoj prag. Le malo naj pomisli, koliko umazanosti ima počediti pri sebi. Blagovoli naj torej posnažiti svoje. Skesa naj se tudi grdega greha, ko je prelomil prisego, da bo zvesto služil bivši Avstriji.

Z argumenti, kakor jih je pričel prinašati v svojem škodoželjnem pisanju proti Slovenci narodni podporni jednoti, ne bo daleč prišel. Dosegel bo le to, da bo zopet moral dati svoji filiki drugo ime ali pa celo prenehati za vedno. Kdor ima preveč masla na glavi, naj ne prihaja na solnce, ko je prevroč.

Na svidenje A. Domovina. — Anton Mravljec.

Zeigler, Ill. — (Pismo od brata Hrvata). Prijatelj urednik, priloženo imam naročnino \$1.25 za Prosveto, ki tako dobro in pametno piše. O, če bi se vsi delavci ravnali po tem, kakor priporoča Prosveta, kako hitro bi zasijali boljši dnevi za delavca! Sedaj pa jih je vse polno, množine so še, ki se nečesto pustijo pripeljati na pravi pot. Nečesto iti na most, temveč silijo pod njega. Nekateri pravijo, da mora tako biti, ker si v svoji nevednosti res ne morejo predstavljati, da je delavstvu mogoče izboljšati življenje. Ampak prišel bo dan, ko bomo morali vsi ukreniti v drug smer, ako ne bomo hoteli postati resnični sužnji. — Joe Stinae.

Gilbert, Minn. — Pri našem društvu št. 182 imamo nekaj razpor že zadnjih več mesecev. Vzrok temu so po mojem mnenju pravila, ki pravijo, da ni noben član primoran se udeležiti

pogreba za svojim dr. bratom, posebno pa če je pogreb cerkven.

Ker je čas do prihodnje konvencije tako kratek, ne bilo bi umestno se poslužiti iniciative v svrhu spremembe iste točke v pravilih, zatorej naj mi bo dovoljeno, opisati celo zadevo v glasilu, in to edino z namenom, da bi člani našega društva vzeli v dober namen. S tem ne mislim zagovarjati ne ene in ne druge stranke, ampak priti stvari do dna, in to v namenu, da se povrne sloga in bratstvo nazaj, kar bo nam vsem v korist.

Naše društvo št. 182 je sklenilo na redni mesečni seji v zadnjem decembru, da vsak član, izvzemši le bolnike in tiste, ki so oddaljeni, se mora udeležiti pogreba za umrlim sobratom, ali pa mora plačati kazen, kakor je določilo društvo. Brat Martin Panian ni hotel upoštevati društva. zapisnika, naslanjajoč se na jednotina pravila ter se ni hotel udeležiti pogreba in ne plačati kazni. Ta zadeva je prišla pred društveni porotni odbor, kateri je razsodil, da ima sobrat Martin Panian prav po pravilih naše jednote, zatorej mu ni treba plačati kazni radi neudeležitve pogreba.

S to razsodbo pa ni zadovoljna večina članstva, in ta večina zahteva kazen za brata Paniana v obliki suspendacije ali denarne kazni. In tako imamo razpor. Večina članstva meče vso krivdo na brata Paniana direktno in kriči, da jednotina pravila niso merodajna za naše društvo. Manjšina, v kateri sem tudi jaz, pa trdi, da po sedanjih pravilih društvo ne more kaznovati nobenega člana radi neudeležitve pogreba. Pravila, kakor so sedaj, zahtevajo, da vsako društvo, katero hoče imeti še svoje lastna pravila, mora predložiti glavnemu izvrševalnemu odboru v pregled, in šele glavni izvrševalni odbor pa revidiranj istih določi, če so veljavna ali ne. Tega pa naše društvo ni storilo. Torej zapisnik ali društvena pravila niso veljavna. Vsaj po mojem tolmačenju pravil ne.

Jaz nimam proti zapisniku decemberske seje prav nobenega ugovora, ampak sem mnenja, da vsak član bi se moral udeležiti pogreba, razen če je bolan ali odsoten od naselbine, ker v tem se pokaže pravo bratstvo članstva.

Vendar dokler pravila določajo drugače, in ker so leta merodajna za nas vse, ne vidim rad in sem proti vsaki kršitvi pravil, bodisi od društva kot celote, ali večine društva ali posameznega člana.

Dragi bratje, preden greste predaleč a svojimi mislimi ali zahtevami, morate premisliti, vprašati sami sebe, če ste na pravem potu ali ne. Napadanje enega člana ali več vam ne koristi, kakor tudi ugledu društva ali jednote ne. Če prej omenjena točka v pravilih ni, kakor bi vi radi, vendar je en del pravil, po katerih se moramo ravnati, če nečemo priti v neprimliko ali škodo. Saj tudi Volsteadov suhi zakon ni po godu mogoče 50,000,000 ljudem, vendar upoštevati se mora, ker kdo ga ne upošteva in je zasaden, mora plačati kazen.

Toliko v pojasnilo v tej zadevi našega društva.

Pozdravljam člane in članice naše jednote ter ostajam za procvit in napredek naše S. N. P. J. — Jacob Muhvič, član in dr. porotnik.

STANOVANJSKA MIZERIJA V NEW YORKU.

Albany, N. Y. — Newyorška stanovanjska komisija poroča v svojem poročilu, ki ga je governor Smith poslal državni legislaturi, da stanovanjska mizerija postaja večja in da ni izgledov, da se kdaj obrne na bolje.

V mestu New Yorku komaj ena tretjina družin zasluži na leto \$2,500. Dve tretjini ne doseže te vsote in torej ne moreta plačati več kot od deset do deset dolarjev za eno sobo na mesec. Ampak hišni posestniki zahtevajo na mesec za eno sobo po petnajst dolarjev in več.

Poročilo pravi, da so razmere slabšale kot pred vojno.

Zidanje zadržnih hiš ovira previsoka obrestna mera, ki znaša skupaj od prvega, drugega in tretjega vknjiženega dolga do petnajst od sto. Ako bi se banirji zadovoljili s šest ali sedem od sto obresti, bi bilo saj mogoče zadržne apartmentne hiše.

ZARKOMET

Yes!

Dragi K. T. B.! — Do danes sem prečital trinajst "Dogodkov" v tvoji koloni. (Nesrečno številko!) Ali je dovoljena kritika? Če je, tedaj bodo nekateri "dogodkarji" mislili, da je prišel tornado. — Vihteca pest.

Poezija v suhih časih.

V nekem literarnem klubu debatirajo o vplivu prohibicije na ameriško poezijo. Večina je mnenja, da je prohibicija posušila precej pesniških vrelcev, ki so ostali brez "inspirativnih duhov".

Hura! To je prvo dobro delo, ki ga je naredila prohibicija.

Iz nove ameriške biblije.

In ko se je Noe najedel rozin, rži in jedmena, je grdo obležal razgaljen v šotoru ...

Kazimir je kakor Francija, ki samo terja in nič ne plača. Cenjeni Zarkomet! Posveti v računsko knjigo, da vidimo, če je Kazimir že izplačal Prosveti tistih \$500. Če ni, je najboljše, da gre nekdo v Rim na njegov račun. Drugače ostane tudi v sv. letu račun neporavn. — Milwaukeean.

Zetev in košnja.

Prvi tremp: Kaj je novega na jugu?

Drugi tremp: Gospoda kmetom žanje pšenico.

Prvi: To le malenkost. Na severu promagorjem kosijo življenje. — M. P., Yukon, Pa.

Najbrž je tako.

Cenjeni K. T. B.! — Prosim te, ne spominjaj nobenega imena z 22. ceste. Dotični ljudje prikazujejo tvojo resnico v svojem dvoglavem listu za laž, sam se pa uče iz tvoje kolone. — Resnicoljub, Bellaire, O.

Da bi se le držali pravil!

V nekem dopisu v Prosveto sem čital: "Ako je kateri član K. S. K. J. opustil eno leto spoved, je bil izključen." Danes pa jednota tega ne zahteva več.

V nekem drugem listu sem pa čital tole: "Naj se torej nihče ne zanaša, da se bo zmuzael brez opravljene svoje dolžnosti. Moje geslo glede tega bo: Notri ali pa vuni!"

Da bi se le strogo držali tega gesla! Boljše reklame za S. N. P. J. ni treba. — Janez Nebojšega, Wauwatosa, Wis.

Amerikanizem.

Hrani dolarje! Zaupaj v Bogu!

Povsod se vtiaknejo.

Tudi najboljše stvar ima lahko lopova med svojimi zagovorniki.

Stopnice do spoznanja.

V 15. letu mi je katehet da zausnično, ker sem imel katekizem zavrit v "Slov. Narod". V 16. letu je nadučitelj rekel, da Bog ni vsega ustvaril v šestih dneh kakor je katehet učil. V 20. letu sem dobil prvo košarico od dekleta. V 25. letu sem našel v kamenu fosile, ki so me marsikaj naučili. V 27. letu sem prišel do spoznanja, da so me učili marsikatero laž. V 29. letu sem prišel do prepričanja, da je sedanja kapitalistična družba krivična in da edino v socialistični družbi, v kateri ne bo razredov, sta blagostanje in sreča mogoča. — Srednji izmed contestantov Zarkometa.

Dogodek št. 17.

Eden dogodek je v mojem življenju, ki mi ne pojde nikdar iz spomina. Bila sem stara 14 let, ko me je mati poslala po opravku v farovi in takrat me je župnik hotel posiliti. Trkanje na vrata me je pravočasno rešilo, da nisem postala žrtev po-hotnega človeka. Župnik je storil tak zločin na mnogih deklicah in bil je končno aretiran in poslan ne vem kam. To mi je odgrlo oči, da nisem potem nikdar več verjela duhovnom. — Služkinja v cokrliji.

K. T. B.

AN želi znati pravilno pisanje čitast angleške? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na predaji Književna matice S. N. P. J.

Bryan je našel nov vir dohodkov

KAJ SLUŽI KOT REKLAMNI ROBOT ZA ZEMLJISKO KOMPANIJO.

dvajset minut traja govor, prejme sto dolarjev.

Miami, Fla. — Bryan ne grmi vsak dan proti Darwinovi teoriji, kajti njegov jezik in možgani so narejeni po načelu Corala Gables-Miamia, ki je najela Coral Gables-Miamia kompanija. Le ob nekih lahko še udari po evolucijski križi, da je Darwin živel v bližini smrti.

Njegov sladki jezik se giblje vsak dan v kazino Venetia. Izjeto je nedelje, ko obdrža v tvojih le nedelje, ko obdrža nedeljsko šolsko službo po mišnem v Royal Parku. Z družinami besedami to pomeni, da ob nedeljah razlaga biblijo in sicer svoje. Ker je Bryan tudi v tvojih bibliji, lahko razlaga človeku Kani Galleji, da je Kristus vmenil vino v vodo, da tako ne bi voditeljem biblije.

Plača, ki jo prejema za svoje govor, je dan trajajoče vsakdanje govorance ni majhna. Plača je tako visoka, da bi se z njo lahko prehranilo skoraj trideset tisoč družin. Družba mu plača vsaki dan za njegovo govor, sto dolarjev.

Kompanija je kupila šest tisoč dolarjev sveta, ki ga misli sprejeti v raj za bogatino. V ta svet kompanija vtaknila sto milijonov dolarjev. S tako vsoto se plačuje nekaj stvari, čeprav malo draginjo. Samoposebi se plačuje, da družba pričakuje, da ti naloženi milijoni prinesejo omen profit.

Plača tako je najela Bryana, da bo bogatino, ki pridejo k zimu v Florido, zapravljajo dela drugih, ki so jih imeli v podobi profita.

Plača Bryana so zgradili na podoben koncu Beneškega bazarja, ki je govorništvo, kjer se milijardi, milijonarke in njih otroci, ki jih igrajo pozimi. Bryan ne oplaša direktno kompanije. On predava, pravijo, vsaki. Vsak dan se pa zbere 100 do 1000 poslušalcev, ki ga poslušajo. Za poslušalce to vsakdanja zabava, kajti tu bogati ljudje se naveličajo gledanja postopnega življenja in njim je vsaka izprememba dobrodošla, ki segeta o človeku živce.

Uradniki zemljišne družbe so strdili dnevnikov pristali, se od Bryana ne zahteva, da plača družbo v svojih govorih. Ravno tako se ogiblje kritike, in kadar se je dotakne, to zgodi le na humorističen način. Tudi vero pusti v miru, ki je gladko teče z njegovega jezika, kadar govori kje drugje, in katerem govori Bryan plača bizniška propozicija in razume, kaj je biznis.

NAT JE SPREJEL SE DVE REZOLUCIJI.

Washington, D. C. — Senat je sprejel Shipsteadovo resolucijo, ki nalaga zvezni obrtni komisiji, da preišče poročila Ameriških pomorskih zadrug in metode, s katerimi jim nameravajo škodovati njih nasprotniki.

McKellarjeva resolucija, ki je tudi sprejeta, nalaga, da komisija preišče metode društev, ki se odprte cene.

GOVERNER BLAINE NASTROJUJE REZERVE ZA DIVJACINO.

Madison, Wis. — Governor Blaine ne bo podpisal predloga, ki določa, da mora goveda nositi rdečo svetilko od sedmih zvečer do petih zjutraj, da jih lahko na javni cesti, je bila zapazena v odseku za javne ceste in mostove. Predloga je dal predložiti, ako se žene po cesti, da prvo govedo imeti rdečo svetilko od spredaj, zadaj za črno svetilko mora biti rdeča luč.

GOVEDO NE BO NOSILO RDEČIH SVETILK.

Lincoln, Nebr. — Brownova resolucija, ki določa, da mora goveda nositi rdečo svetilko od sedmih zvečer do petih zjutraj, da jih lahko na javni cesti, je bila zapazena v odseku za javne ceste in mostove. Predloga je dal predložiti, ako se žene po cesti, da prvo govedo imeti rdečo svetilko od spredaj, zadaj za črno svetilko mora biti rdeča luč.

SENATOR KING JE PREDLOŽIL TRI REZOLUCIJE.

Pogodba mu dli po Chesterjevem olju.

Washington, D. C. — Ko se je imelo zaključiti senatno zasedanje, je senator King predložil tri resolucije, ki so bile odkazane odseku za zunanje zadeve. Z resolucijah kritizira turško vlado in državni departament v zvezi z lausanskim pogodbom. V njih brani Armence, katere je Wilson priznal kot neodvisen narod. On obtožuje, da je državni departament izročil Armence turškim masakrom in drugemu trpljenju zaradi Chesterjevega olja. On zahteva strogo preiskavo, da se dožene, kakšno vlogo je igral departament pri dobavi koncesije.

King zahteva, da departament predloži senatu poročilo generalnega konzula Hortona v Smirni v mesecu septembru 1922, ki se glasi, da so Turki plenili in požigali, ko so Grki ostavljali mesto. Dalje zahteva, da predsednik podvzame korake, da se vrne Armencem \$40,000,000 v zlatu, ki so jih jim Turki ukradli in hranili v Berlinu v vojnem času. To zlato se zdaj hrani, da se razdeli med zaveznike. King pravi, da se le državni departament dela nedvednega zaradi tega denarja. On zahteva, da se ta denar uporabi v odpravi Armencem, ki so bili izgnani iz turške Armenije.

Po Kingovi sodbi so Turki storili Armencem veliko krivico in zato je treba, da jo poravnajo. Preganjali so jih brez vzroka. Izgnali so jih iz dežele, drugi so zopet prostovoljno bežali, ker v turški Armeniji ni bilo zanje drugega kot trpljenje.

PREDLOGA ZA 48 UR DELA V TEDNU JE ŽE UBITA.

Delavci so preveč verjeli govorancem političarjev starih strank.

Albany, N. Y. — Mastick-Shokova predloga, ki je določala 48 ur dela za ženske in otroke v tednu, je že mrtva. Predloga so podpirale delavske organizacije in razna dobrotvorna društva. Proti predlogi so bili podjetniki. Dasiiravno je podjetnikov v primeru z delavci zelo malo, so se zakonodajci veliko bolj ozirali na želje podjetnikov kot delavcev. Republikanski poslalniki v odseku izjavljajo odprto, da predloga ne bo predložena. Mesto nje bo predložena Joinerjeva predloga, da industrijski odbor določa delavne ure za žene in otroke, kot se njemu zdi potrebno.

Podjetniki bodo že skrbeli, da bodo ženam in otrokom naprtli veliko delavnih ur. Posebno tovarnarji, ki se pečajo s konserviranjem živeža, se bodo ob času sezone poglani v "interesu javnosti", da morajo žene in otroci delati najmanj po šestdeset ur v tednu.

Grob gospe Tutenkamenove.

Howard Carter, ki je odkril grob starega faraona Tutenkama in namerava sedaj zbuditi tudi njegovo mumijo iz tisočletnega spanja, se hoče potem posvetiti izkavanju groba Tutenkamenove žene. Upa, da bo našel tudi v njeni grobnici dragocene zaklade, kakor v grobu njenega soproga. Razen tega bi rad spravil njeno mumijo v muzej v Kahiru poleg pokojnega faraona in moža in ju tako po 3500 letih zopet združil.

Tutenkamen se je oženil s hčerko krivovernega kralja Ehnatona, sletkano, vitko mlado damo po imenu Anken pa Aten, čije slika se čisto nahaja na podobah na Tutenkamenovem grobu. Navadno je naslikana, kako ponuja svojemu možu in gospodu darja z ljubeznivim smehljajem kupu vina, iz česar se da sklepati, da je bil njun zakon srečen. Morda se nahaja v njeni grobnici mnogo veličastnih umetnostnih zakladov iz palače v El Amarni, ki so jih ji dali novi vladarji gotovo radi v grob, ker so bili nekoč last kralja, ki je vladal kot krivoverec, dasi je umrl v stari veri. Kraljica je skušala stopiti kot vdova v zvezo s tujim knezom in ga vzeti za moža in novega vladarja. Medtem pa se jo odstavili, in novi kralj je postal Ali, znan sivečim onega časa.

Se bolj važna kot zakladi bi bila najdba zavrtkov papirusa v grobnici kraljice, ki bi nam mogla povedati kaj več o tako malo znani zgodovini in kulturi one znamenite dobe starega Egipta.

MALO VEČ LUČI!

Ampak ta luč ni vseč profitarjem.

New York, N. Y. — Profesor Charles Beard je precej dobro študiral Japonsko, odkar je pričela svetovna vojna. Kot ekonomičar je posvetil v japonske gospodarske razmere, s posebnim oziranjem na stranjenje z vojno med Združenimi državami in Japonijo. Ta svetloba seveda ne bo marsikomu všeč, ali ekonomičar, ki se ne ozira, kaj porečejo navihani in nevedni ljudje, se ne ozira, kakšne učinke povzroča njegova luč z žarko svetilbo. Svoja opazovanja je priobčil v magazinu "Nation" z dne 25. marca.

On pričena razliti svojo luč takole: "Jedro spora z Japonijo ni naseljevanje; ampak je Kitaj — trgovina in profiti."

Beard pokazuje v svojem članku, da Japonci ne mara vojne. Vojna povzroči, da izgubi trgovino s svilo v Združenih državah. Ona neče pričeti vojne z Ameriko, dokler mora pri drugih narodih naročati jeklo, železo in vojne stroje. Ampak ameriški imperijalist vidijo, da jim vojna prinese moralno odgovornost, ako je uspešna, nad Formoso, njenih bližnjih otokih in južnomandžursko železnico, pa tudi nad Korejo, Mandžurijo in Mongolijo. Ustvarjenih bo zopet nekoliko novih milijonarjev. Naseljeniško vprašanje je samo preteza, da se podlaga histerija.

KAZNENEC SKOČIL Z VLAKA.

Kansas City, Mo. — Enajst zveznih stražnikov je sprejelo 38 kazencev iz Detroita v zvezno ječo v Leavenworthu, Kana. Imeli so poseben spalni voz. Harry Wise, alias Meyers, se je oprostil lancev in skočil z vlaka. Obsojen je bil na 18 mesecev ječe zaradi prodajanja narkotičnih strupov.

VELIK KOTEL ZA KUHANJE ŽGANJA ODKRIT V MOČ-VIRJU.

Rhinlander, Wis. — Šerif John Kuas in A. E. Hess, agent v ipidjanski službi, sta blizu jezera Mole odkrila v velikem močvirju kotel za kuhanje žganja, ki drži pet in sedem deset galon. Poleg sta našla več sodov žganja in tri tisoč galon namake.

Mussolini se je pokazal, da je še živ.

Rim, 23. marca. — Fašisti so včeraj praznovali šesti rojstni dan svoje organizacije. Okrog 30,000 črnih srajc je paradiralo po Corso Umberto in ko so fašisti prišli pred palačo Chigi, so zahtevali, da se pokaže Mussolini. Bolni vodja se ni mogel ubraniti in priklical je na balkon. V par besedah je pozdravil pristaje in potem odklepal nazaj v posteljo.

Premiade neveste

V Ameriki rabimo za deklice, ki so se poročile pred svojim šestnajstim letom, značilni izraz "nevesta-otrok" ali "žena-otrok" (child bride, child wife). Imamo v Združenih državah več kot dve tretjini žensk, ki so se poročile pred svojim šestnajstim letom, oziroma moških, ki so se poročili s takimi deklicami.

Russell Sage Foundation, ki je več let proučevala vprašanje preranih porok, izjavlja v svojem poročilu, da take poroke imajo tendenco ovčkoveti nedemokratsko razmerje med spoloma, ki je tako malo v skladu s ameriškim idealom enakosti in tovarštvu med moškim in žensko. "V takih zakonih — pravi poročilo — je mož navadno starejši, dostikrat mnogo starejši od deklic-neveste in prevzame odgovornost za njo — on postane varuh in mentor svoje žene. Prenos nezrele deklice iz varstva rojstnega doma v stalno varstvo zakonskega doma, kjer, da bi tja vstopila kasneje, bi lahko bila ena izmed dveh enakih drugov, mora nezgodno pohabljati njeno osebnost, kakor tudi ono moža samega. Nihče izmed njih ne bo morda nikdar vedel, kaj pomenja pristno tovarštvo v zakonskem razmerju."

Splošno se misli, da večina teh nevest-deklic so tujerodke ali hčerke tujerodcev. To pa ni res, marveč večina teh nedočetnih nevest so hčerke tukaj rojenih Amerikancev. Take prerane poroke

ke so sicer v navadi v mnogih evropskih deželah, ali preiskava je dognala, da nova okolica v Ameriki ima znaten vpliv na starost, v kateri se priseljenici in njihovi otroci poročajo. Inozemska navada preranih porok ne obstoja več po prvi generaciji. Le 6.3 odstotno od deklic druge generacije je bilo omoženih nasproti 14.3 odstotno od tujerodnih deklic. Navada preranih porok se je tako spremenila v drugi generaciji, da se hčerke priseljenecv poročajo dejansko še v kasnejši starosti kot hčerke tukaj rojenih Amerikancev. Razlika je pomembna — 13.3 odstotno od hčerke tukaj rojenih Amerikancev je omoženih v starosti med 15. in 20. letom, ali le 6.3 odstotno od deklic druge generacije je omoženih v teh letih. Ta razlika se ne daje razlagati s tem, da dekleta starejšega ameriškega pokoljenja živijo večinoma na deželi, kjer so rane poroke v navadi, kajti našlo se je, da ista razlika prevladuje v 56 izmed največjih mest v Združenih državah.

Prerano poroko treba v znatni meri pripisati dvema vzrokoma. Prvič mnoge države ne zahtevajo boljše dokaza glede starosti kot zapriseženo izjavo s strani enega izmed prosilcev za poročno dovoljenje (marriage license); v drugih državah pa najmanjša starost za poroko je po zakonu še vedno le 12 let za deklico in 14 let za mladeniča, tako v državah New York, New Jersey, Pennsylvania, Kentucky, Louisiana, Virginia, Florida, Maryland, Rhode Island, Tennessee, Colorado, Idaho, Maine in Mississippi.

Zdi se, da nekateri drugi vzroki za take prerane poroke so želja po rešitvi od domače nesreče, poskus izogniti se šolskim zakonom in želja izogniti se kazni za prekršitev kakih drugih zakonov.

Poroke v prerani starosti so mnogo pogostejše v malih mestih in na deželi kot v velemedstih. Da se ljudje v vročih podnebnih bolj nagibajo k ranim porokam kot v mrazih podnebnih, je nekaj, kar prevladuje po vsem svetu. Drugi važni činitelj v tem problemu je osamljenost nekaterih mest, vasi in podeželskih naselij, kjer je malo sredstev medsebojnega prometa in občevanja in le malo primernih udobnosti za zabavo in vzgojo. Takim razmeram je pripisati prerane poroke med Amerikanci starega pokoljenja v Appalaskem pogorju, kjer smatrajo, da je osamljenostna deklica že stara devica.

"V nekaterih osamljenih ameriških naselbinah — pravi poročilo — najdemo še vedno ne le jako rane poroke, marveč tudi toliko ženitev med bratranci istega družinskega rodu, da tri četrtine vaških prebivalcev imajo dostikrat isti preimek. Večje udobnosti pa glede prometa potom železnice, avtomobilov, telefona, brozjava in časopisov pomenjajo ne le bolj raznovrstno hrano in večje kulturne prilike, marveč tudi široko izbiro in bržkone tudi nekoliko kasnejše in boljše izbiranje zakonskega druga." — F. L. I. S.

KOLIKO LJUDI PRIHAJA SE-DAJ IZ JUGOSLAVIJE?

Generalni priseljeniški komisar je izdal številke glede priseljevanja in izseljevanja od 1. julija 1924 do 31. januarja 1925. Začetkom julija je stopil v veljavo novi priseljeniški zakon in zato so te številke posebno zanimive, da se vidi, kak vpliv imajo nove določbe na priseljevanje in izseljevanje.

V teh sedmih mesecih tekočega fiskalnega leta se je v Združene države priselilo iz Evrope 76,740 ljudi, a izselilo iz Združenih držav v Evropo 53,145. V te številke niso zapošeleni tukaj nastanjeni inozemci, ki odpotujejo na začasn obisk v inozemstvo in se vračajo iz istega, niti oni, ki prihajajo v Ameriko začasno in zopet odpotujejo.

Iz vsakega sveta pa se je priselilo 163,689 inozemcev; v tem nasproti stoji izseljevanje 63,814 inozemcev. Največje priseljevanje je bilo iz Kanade, od koder je prišlo 71,183 inozemcev.

Moški spol prevladuje toliko glede priseljevanja, kolikor glede izseljevanja. Ali dočim na vsakih 100 priseljenecv moškega spola prihaja približno 54 moških izseljenecv, prihaja na vsakih 100 priseljenek približno le 17 izseljenek. Moških priseljenecv je bilo 92,448 in priseljenek 76,241.

Slovenska Narodna

Padporna Jednota

Vzpostavljena 9. aprila 1904.

Imenica: 17. junija 1907. v državni hišni hišni.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vogrich; urednik glasila Joso Kavertnik; upravitelj glasila Filip Godina.
POROČNI ODSEK:
Martin Zelenikar, predsednik, Box 278, Harborton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizanich, 13111 Kensington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.
BOLNIŠKI ODSEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosio, Box 258, Moon Run, Pa.; Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross Kans., se jugozapad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn.; se sev. naj. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zervatik, R. No. 1, Hinadale, Ill.; Frank Zajc, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill., Chicago, Ill.
Zdravitveni odbor:
Predsednik: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Owen, 2623 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olig, 2426 So. Clinton Park Ave., Chicago, Ill.
VRHOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POZORI — Korespondenca s glavnimi odboralki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se posiljuje: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPONE SE NALOŽI: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naložijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAINIŠKIMI POSLI se posiljuje na naslov: Blaginštvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Vse priitke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.
Vsi prisivi na gl. poročni odsek se naj pošljejo na naslov: Martin Zelenikar, Box 278, Harborton, Ohio.
Vsi dopisi in drugi spisi, natanilna, oglas, naročila in spisi vse nar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošljejo na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

15,025 inozemcev, ki so hoteli priti v Združene države, ni bil dovoljen vstop radi raznih razlogov in so se morali vrniti. 9,979 izmed teh je bilo zavrnjenih na kopni meji, ker niso imeli potrebnih viz, 1,814 pa je bilo radi istega razloga zavrnjenih v pristaniščih.

Inozemcev, že nahajajočih se v Združenih državah, je bilo v tem razdobju deportiranih 5,267. Iz Jugoslavije se je v teh sedmih mesecih priselilo 410 ljudi, dočim se je istočasno izselilo iz Združenih držav v Jugoslavijo 1,697 ljudi. Tudi v nekatere druge evropske države se je več ljudi izselilo, kot se jih je priselilo iz njih. Take države so na pr. Čehoslovakija, Grška, Ogrska, Italija, Poljako, Špansko, Portugalsko in Rumunsko. Iz Italije je prišlo le 2,714 priseljenecv, a izselilo se je tja 21,768 inozemcev.

Ako pregledamo številke priseljenecv in izseljenecv, opredeljenih po narodnosti, se moramo, kar se tiče južnih Slovanov, seveda zadovoljiti z zastarelim načinom, kakor nas priseljeniški urad porazdeljuje. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je v teh sedmih mesecih priselilo 292, a izselilo iz Amerike 1,034. Hrvatov in Slovencev se je priselilo 287 in izselilo 695. Dalmatincev, Bosancev

ALI ČITATE

dobre knjige?

Tedaj naročite knjige Književne matice S. N. P. J.

Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Največje zlo za delavca je neznanje. Čimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je največji sovražnik nevednosti in duševne teme. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Čitati mora dobre knjige.

Ako ste ukažejni, če hrepente po izobrazbi in duševnem razvedrilu, ako želite čitati povesti iz delavskega življenja, spoznati nekatere naravne reanice in če se hočete seznaniti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige:

Slovensko-angleška slovnica	2.00
Zajedanci	1.75
Zakon biogeneze	1.50
Jimmie Higgins	1.00
Pater Malaventura	1.50

Kdor naroči Zajedance in Zakon biogeneze skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje.

Vse te knjige so lično in trpežno vezane. Poština je všteta. Naročilu priložite denar.

Naročila za vse gori omenjene knjige prejema

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

IZZA KONGRESA

Zgodovinski roman. Pisal dr. Ivan Tavčar.

(Dalje.)

In zaničljivo je pristavila: "Se tega bi se nam manjkalo, da bi se radi takih brigantov, kot so Grci, razvnela vsa Evropa!"

"Meni se vidi," je izpregovorila grofica Sweerčeva — soproga guvernerjeva, — "da je lepo, ljubiti svoje rojake."

"Brazne besede! Nič nego prazne besede!" je odgovorila grofica Molly ošabno. Ni rada prenašala, če ji je kdo ugovarjal. Gospa Sweerčeva je zategadelj takoj bojazljivo obmolnila. Ona pa je še dejala: "Vem, da je knez Metternich mojega mnenja, dasi tega ne bo hotel priznati!"

"Na naši Molly," je odgovoril knez porogljivo, "je izgubljen diplomat. Da je ona državni minister Avstrije, bi kakor madjarski bejtjar svoje ovce z blicem strahovala kongresne diplomate!"

"Mogoče! In kdo nam je porok, da se na kongrese ne shaja dosti ovac?"

Knez je skoraj prebledel: "Pst!" Ugedal je Evi Lujizi, ki je sedela ob koncu mize. Prijazno je vprašal: "In kako je mnenje drobne naše kontese iz Radovljice?"

Ves čas med razgovorom je tičala Eva Lujiza kakor na žerjavi. Molly Esterhazyjeva ji je bila zoprna, do duše zoprna! Kar v srcu jo je skelelo, ko je morala priznati, da je ta Madjarka lepa ženska. In kako je govorila! Počas, nekako zaspalo, kakor je navada veliki aristokratini. In ta srebrni glas, ki jo je spominjal na spomladansko petje kosov na grajskem vrtu radovljikem! In a knezom Metternichom sta se tikala, in prav videlo se je, kako je s črnim svojim očesom silila v njega! Ta ženska je imela vse polno alabih lastnosti! In Eva Lujiza je ni mogla trpeti! In kako je bila razgaljena okrog prsi in kneza je lovila! O tem je bila naša kontesa docela prepričana. Kakor godba so ji zadonele na uho besede: "In kako je mnenje drobne naše kontese iz Radovljice?"

Takoj je odgovorila: "Ženski ni treba, da bi se v vse vtikala!"

Pri tem je zabadala svoje oči kakor nabrušeno bodalo grofinji Esterhazyjevi v obraz. Ta je srdito siknila: "Ti strupeni črv ti!"

Knez se je zasmejal: "To se pravi latinako: mulier taceat in ecclesia! Ali po naše: grofica Molly Esterhazyjeva naj molči o politiki. Ni li tako, kontesa Eva Lujiza?"

Eva Lujiza, ki je sama svoj nosček tako rada vtikala v politiko, je ročno odgovorila: "Čisto tako je, svetlost!"

Knez se je iz srca smejal. Vsa druga družba pa ni niti obrazov ni zavlekla, dasi niti ene-dame ni bilo, ki bi oholi Madjarki ne bila privoščila te lekcije. Ali bilo so vse predobro vzgojene, kakor se pravi, in zategadelj ni bilo opaziti, da bi se bilo kaj posebnega pripetilo. Nekaj dam je pričelo razgovor o drugih rečeh, prav kakor bi jih to, kar se je ravno kar pripetilo, čisto nič ne brigalo. Samo knez se je neprestano smejal: "Torej, ljuba Molly, mulier taceat in ecclesia!"

Molly je prebledela, pa prav malo. V njej je sicer vrelo, a bila je predobro vzgojena in zatorej na zunanji ni kazala svoje razburjenosti. Nekako zaspalo je počas izpregovorila:

"Vdam se, svetlost! Svet je še tak, da govori dostikrat iz ust otrok resnica!"

Otroka niti posebno naglasila ni, a vzlic temu je vsak občutil, da je bil ta otrok glavna beseda v njenem odgovoru. Tudi to je bil sunek z bodalcem! Vsi navzočni so to občutili. Za trenotek so se obrzali namazali in v hipu se je zasukal razgovor na drugo polje. Prav kakor da se ni nič posebnega pripetilo! Samo Evi Lujizi je rdeča jeza zakla nežni obrazek, pa se je tudi ukrotila: dekletce je bilo istotako prave pasme!

Ko je za nekaj trenotkov razgovor utihnil, se je Eva Lujiza obrnila proti svojemu sosedu, grofu Otonu, ter izpregovorila nepopisno ošabno: "Da, da, grof Barbo, kdor ni več mlad, vidi povsod otroke!"

Vaaka beseda se je umela: pri tem pa je bila kontesa besedico "mlad" še posebej poudarila. Tišina je bila, da bi se bila čula igla, če bi padla na tla; a Eva Lujiza je zrla nedolžno okrog, prav kakor da ni hotela nikogar žaliti, dasi je v resnici hotela do živega zadeti svojo nasprotnico. In do živega jo je zadela! Navzočni so kar otrpnili. In dobro vzgojeni grof Barbo je sepnil: "Za Boga, kontesa, krotite se!"

Pa se ni hotela krotiti in srdito mu je odgovorila: "Privaditi vas hočem še na hušje, grof! Vedite tudi vi, da kontesa Thurnova ni vajena zobati otrok!"

Na sroču se je serviral čaj, tako da je bila prekinjena neprijetna ta epizoda. Knez je vstal in pristopil k Evi Lujizi. Prijel jo je za roko, rekoč: "Naša Eva Lujiza je vitez, ki suče ostro orožje! Meni ugaja ta vitez!"

Čulo se je to nekako očetovsko in samo knez Metternich je smel kaj takega storiti. V latini pa ni tičalo nič očetovskega vmes; bilo je prav navadno koketiranje starega grešnika, kateremu je še davno bilo jasno, da ga obožava mlada kontesa.

Kdo je bil tedaj srečnejši od Eve Lujize? Takoj se je polegla njena razburjenost, in če bi se bilo v tistem hipu od nje zahtevalo, da naj prosí odpusčenja grofinjo Molly Esterhazyjevo, bila bi to brez ugovora storila. Tako jo je presunila izredna ljubeznivost kneza Metternicha! Knez je zopet prisedel k Esterhazyjevi. Ali Eva Lujiza ni obrnila očesa z njegovega obraza; prepregla ga je z žarki svojih pogledov! Nekaj ji je kakor s polnim zalilo srce: ker se je pri tem zopet in zopet morala spominjati svoje nasprotnice, grofinje Esterhazyjeve! A spominjala se je tudi one, ki mu je bila cerkveno poročena; tudi tej ga Eva Lujiza ni privoščila, njega, ki ji je bil vzor vseh vzorov, ki je bil po njeni sodbi prvi diplomat sveta in ki je trinoga Napoleona spodil iz Evrope!

Tik nje je sedel grof Oton. Ta zaljubljeni mladenič je istotako vedel, kak plamen razjeda mlado njeno dušo, in opazil je tudi, kako se je v težkih svojih mislih zagledala v knezov obraz. Tudi druge so to gledanje opazile in grofica Lichtenbergova, ki je bila tiste dni prva koketka in tudi prva terejalka ljubljanska, je nekaj sepnila proti grofinji Turjaški. In Barbo bi bil glavo zastavil, da se je to šepetanje tikalo nesrečne njegove sosedice, katero je hotel ozdraviti srčne njene bolezni.

Da bi jo prebudil, je dejal tiho: "Kontesa, napačno ste me umeli poprej!"

Jezno se je obrnila proti njemu: "Pustite me! Vi niste moj prijatelj, grof! Vi ste na strani one!"

S temi besedami je že zopet predla solnčnate svoje poglede okrog Metternicha; za tiho vzdihovanje rakoviškega grofa pa ni imela niti srca, niti občutka.

Da grofinja Molly Esterhazyjeva ni bila najboljša volje, je naravno. V roki se ji je tresla skodelica, iz katere je srebala čaj. Nekaj njene slabe volje pa je veljalo tudi knezu Metternichu.

Stari diplomat je to takoj opazil. Dobrodušno je vprašal: "Slabe volje, Molly?"

"Kaj bi ne bila," je odgovorila trpko. "Kmetako dekletke bi se ne smele tako vesti! Jutri se bo po celi Ljubljani govorilo! Sicer pa zadeva glavna krivda tebe, ker vabiš kaj takega med nas!"

Tolažil jo je: "Saj je vendar še otrok!" In z zadovoljnostjo se je grel na žarovitih pogledih male kontese, ki je z veliko ljubosumnostjo opazovala, da se je zopet pričel intimen razgovor med grofom in knezom.

"Kake manire imajo ti Thurnovi doma!" se je zatogotila Esterhazyjeva.

"Včasim imamo vsi slabe manire, ljuba Molly!"

"Še celo diplomati, ljubi Klemens, ki bi se na kongresih najraje stepili!"

Knez se je suhotno zasmejal.

"Torej ji odpusti! Saj vidiš, kako milo tu sem gleda!"

"Molly Esterhazyjeva takim gorjanskim kontesam ne odpusča, pač pa jih prezira!"

Knez se je zopet zasmejal, kar je njo še bolj razgorelo.

Izpregovorila je grenko: "Če ti že nihče ne pove, naj ti jaz povem!"

"Govori, Molly!"

"Ni ti treba praviti! Sam veš, na kaj mislim!"

"Ker se stvar ne tiče politike, mi je docela temna!"

Trgala je robec v roki.

"Čemu se skrivaš, Klemens? Ves svet ve, da te spravljajo jeziki v zvezo s koketnim onim otročjem."

Postal je kar kamen in takoj je splezal na nedosežno svojo visočino! Z oholim ponosom je vprašal: "In kaj potem?"

Kot strup je siknilo nazaj: "Plemenitost se tako ne prodaja!"

Porogljivo jo je zavrnil: "Če bi kdo smel ugovarjati, bila bi to moja kneginja! In drugi nihče!"

Ta porogljivost jo je še globokeje ranila nego prejšnja oholost. Temno je gledala in komaj se ji je izvila beseda iz grla: "Hvala na ljubeznivem pojasnilu!"

Videl je, kako ji je silila solza izpod trepalnic. In občutil je, da je bil segel predalet. Poločila je bila roko na mizo, in ker je bil diplomat, je približal spretno in ne da bi se bilo opazilo, s prstani preobloženo svojo roko ter se je rahlo dotaknil njene.

"Ali hočeva v prepiru živeti?" je vprašal sočutno.

Vprla je v njega čarobno svojo oko: "Kakor ti drago!"

Knez Metternich je bil velik komedijant: "Molly!"

Bil je to proseč vzdih, kateremu se grofinja Molly ni mogla ustavljati. Takoj ji je izginila nevihta z obraza. Knez pa je nadaljeval: "Vidiš, kako si otročja! Pa tudi pravična nisi meni nasproti! Danes je tu grof Barbo. Povabil sem ga s posebnim namenom! Nadobuden mladenič je in moja želja je, da naj ga vzame kontesa Eva Lujiza. Mislim, da je do vrata zaljubljen v njo. In če more knez Metternich kaj pripomoči, da dobi grof Oton svojo golobico, bode v to gotovo pripomogel. Je li sedaj moja Molly pomirjena?"

Podala mu je roko.

"No vidiš!" je končal knez. "Ljubezniva bodi Molly, in nikar ne pozabi: mulier taceat in ecclesia!"

Oba sta se smejala. Vse to je morala opazovati Eva Lujiza. V svoji ljubosumnosti si je bila precej na jasnem, da se razgovarjata o njej. Da je pri tem Esterhazyjeva kovala hudobne naklepe proti njej, o tem ni dvojila niti trenotek. Kakor da je bila z nožem sunjena v trpeče srce, tako ji je bilo, ko je videla, kako se je knezova roka doteknila roke one ženske! Tudi ni prezirala, da so se Molly Esterhazyjevi izgubljale megle z obraza in da sta si končno segla v roko. Bila sta zopet edina in njej, kontesi Thurnovi, sta se smejala! Kri je kipela po njej! Sicer ni njemu ničesar očitala; tudi v tem kritičnem trenutku ji je bil še vedno vzor vseh vzorov! Vse svoje očitke in obsodbe je navajala na madjarsko grofinjo, ki je brez aramu ubogemu knezu Metternichu nastavljal zapeljive svoje mreže. Tega ni mogla več gledati, ni hotela več gledati! Ravno takrat je družba vstala od mize ter se v posameznih oddelkih razvrstila po sobi. Eva Lujiza pa je smuknila v sosednjo sobo. Damaki večer je tedaj dospel do najvišjega razmetja. Knez je sopal svoje čarobne ljubeznivosti na vse strani, tako da si nihče navzočnih ni čutil zanemarjenega. V tem je bil Metternich velik mojster. V hipu je razvel vso družbo, kakor sonce pa je sam stal v njenem središču. Vse se je živahno razgovarjalo. Pozabljena je bila Eva Lujiza.

(Dalje prihodnjik.)

RAZNO

Ureditev praznikov na Češkoslovaškem. Češkoslovaški poslanski zbornici je bil, kakor smo že poročali, predložen zakonik načrt glede ureditve narodnih in verskih praznikov v čsl. republiki. Načrt določa za bodoče sledeče praznike: 1. januar, 6. januar, Vnebohod, Telovo, 29. junij, 15. avgust, 1. november, 8. december in 25. december. Razen tega se uvedejo kot spominski dnevi še sledeči prazniki: 5. julij (Ciril in Metod), 28. september (Vaclav), 6. julij (Husova slava). Kot državna praznika določa zakonik načrt 1. maj in 28. oktober. Vsi drugi prazniki so odpravljeni, med drugimi tudi Svečnica, Marijino oznanjenje, velikonočni in binkoštni ponedeljek, Rojstvo DM in Stefanovo.

Pogrezanje otoka Helgoland. Znani otok Helgoland, ki je bil v svetovni vojni glavna nemška otočna trdnjava proti Angliji, se po poročilih nemških listov vedno bolj pogreza. Dne 4. t. m. se je pogreznilo okoli 3.000 štirjaskih metrov zemlje ob vzhodni opali v morje. Obenem so se pokazale na več krajih tako ogromne razpoke, da so morali zapreti celo več glavnih cest za vsak promet.

Pet let brez stanovanja. (Slika stanovanjske bede v Mariboru). V neposredni bližini parka, v veži hiše št. 2 v Majstrovli ulici v Mariboru se je bližnji okolici nudila žalostna slika velkomestne stanovanjske bede. V veži trinadstropne hiše se je naselila že pred petimi leti družina Ivana C., slikarskega pomočnika, ki je radi nekega pregreška izgubil službo in stanovanje. Najpotrebnejše pohištvo je bilo razpostavljeno v veži, šipe na vratih so bile zatrte s cunjami, da kako radevedno oko mimogredočih ne bi dobilo vpogleda v najintimnejši del "stanovanja". Poleti zračnost tega ciganskega šotorjenja morda ne bi bila prehuda, drugače pa je bilo čez zimo, ko se pri najboljši volji ni moglo v mrzli veži, ki leži proti severu, uhraniti vetru, da prebivalcem ne bi prepihal obleke in posteljine prav do kosti. Kuriti se seveda ni dalo in če je katera izmed številnih strank, ki stanujejo v hiši, dobila premog ali drva, se je veža morala začasno izprazniti, sicer ne bi mogel voz na dvorišče.

Tako je do te zime prezebala C-jeva družina pet let v veži, ker se ga je vsak hišni gospodar branil radi znanja s kazenskimi paragrafi, na kako boljše stanovanje pa C. radi hude konkurence javnih nameštencev s prvenstveno pravico itak ni mogel upati. Kljub temu so ostali živi: oba starša in troje otrok v starosti do 14 let, četrti otrok pa je prišel šele pred pol letom na svet. Šele ta mesec so se preselili v akromno sobo s štedilnikom, katero jim je nakazal stanovanjski urad, dasiravno se je hišni gospodar pritožil.

IZ PRIMORJA

Smrtina kosa. V Sežani je umrla Josipina Čevnja, žena Alojzija Čevnja.

Poskus samomora v duševni zmedenosti. 40letni Franc Petrič iz Vipave je pred par dnevi skočil z mostu v valove Vipave, kjer se je hotel utopiti. Ljudje so potegnili nesrečnega na suho ter ga oddali v bolnišnico, ker je Petrič živčno bolan.

Ureditev pristanišča na Sušaku. Kakor javljajo s Sušaka, se dela za ureditev tamkajšnjega pristanišča uspešno nadaljujejo. Sedaj popravljajo električna dvigala. Delo na obali kralja Aleksandra je že skoraj dovršeno. Popravljen je tudi še nasip, ki so ga bile vremenske neizgode znatno poškodovale.

Slovenska berila v šolah zopet dovoljena. Tržaška "Edinost" poroča, da so oblasti zopet dovolile uporabo slovenskih beril v ljudskih šolah, katere obiskujejo slovenski otroci v Italiji. Nezmislno spletka kratkovidnih šolskih ravnateljev v Trstu in okolici je s tem nesmrtno blamirana.

Mesto pred oltar — v grob. V Breginju na Tolminkem se je imel pred kratkim poročiti Andrej Rostič. Dva dneva pred nameravano poroko je še toliko oreh za štruktijo, potem pa se ga je lotila bolezen, kateri je podlegel v par urah. Pokopali so ga v šentivanjski obkeli.

Pešar radi strele. Dne 3. marca je treščilo v poslopje posestnika Franceta Rusta v Gradišču pri Vipavi. Hiša je bila namah v plamenih in ogenj so pogasili šele vipavski gasilci.

Eksplozija pri Opatjem selu. Dne 4. marca se je dogodila v Lokvici pri Opatjem selu težka nesreča. Nekega mladeniča, katerega istovetnost še danes ni dogmata, je raztrgala granata na drobne kose. Nesrečnega so domačini prenesli v mrtvašnico na pokopališče, kjer so ga naslednjega dne pokopali.

RAD BI IZVEDEL

za Janeza Stefanič, lanske leto meseca julija se je nahajal v Clevelandu, Ohio. Jaz ga iščem zaradi njegovega posestva. Naj se prijavi na sodnijo v Kostanjevico ali pa meni na moj naslov. On že ve, zakaj se gre. John Arh, P. O. Box 162—Whitney, Pa. — (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Marc 31.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustativo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za žane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnine lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

SAMO 6 DNI PREKO

FRANCE - 21. marec
PARIS - 28. marec
NAJVEČ PARIŠKO PRISTANIŠČE

Kabine tretjega razreda s univ. niki in tekočo vodo na 2. 4 ali oseb. Francoska kuhinja in pija.

French Line

19 STATE ST. NEW YORK
100 N. Dearborn St., Chicago,
ali lokalni agentje.

Delničarjem Slovenskega Narodnega Doma v Washingtonu, Ill.

Naznanje! Sklep delni seje z dne 15. marca t. l. se daje naznanje vsim delničarjem, da se vrši izven na delničarska seja dne marca t. leta toje zadnje deljo v mesecu marcu pop dne ob 2gi uri v dvorani 1. Na dnevnem redu je stava novih pravil. Delničarji! Pridite za gotovo da ne bode potem nobena pritoževanja, da se Vas obhystilo! — Z združen močmi za D. Slov. Narodni Dom!

M. C. Warsek, tajnik

NA PRODAJ

Ugodna prilika za "Board house" blizu osmih rofov in deset tovarn v Washingtonu, Pennsylvania. To je izven prostor, kjer vaši otroci la dobe delo in blizo šole, ugodna prilika napraviti denar. Za jasnila pišite na: Washington Home and Land Co., 107 S. M St., Washington, Pa. — (Adv.)

DA SKUHATE DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v salogi hlad, kmeti, da in vse druge potrebščine. Pusti in se prepričajte, da je doma pri kuhinji vedno le najboljši in najcenejši.

Groceries, hladilnikar in v dejalno šoleznino damo primeren pust pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland

Člani S. N. P. J. širite svoj in pridobivajte nove žane.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.